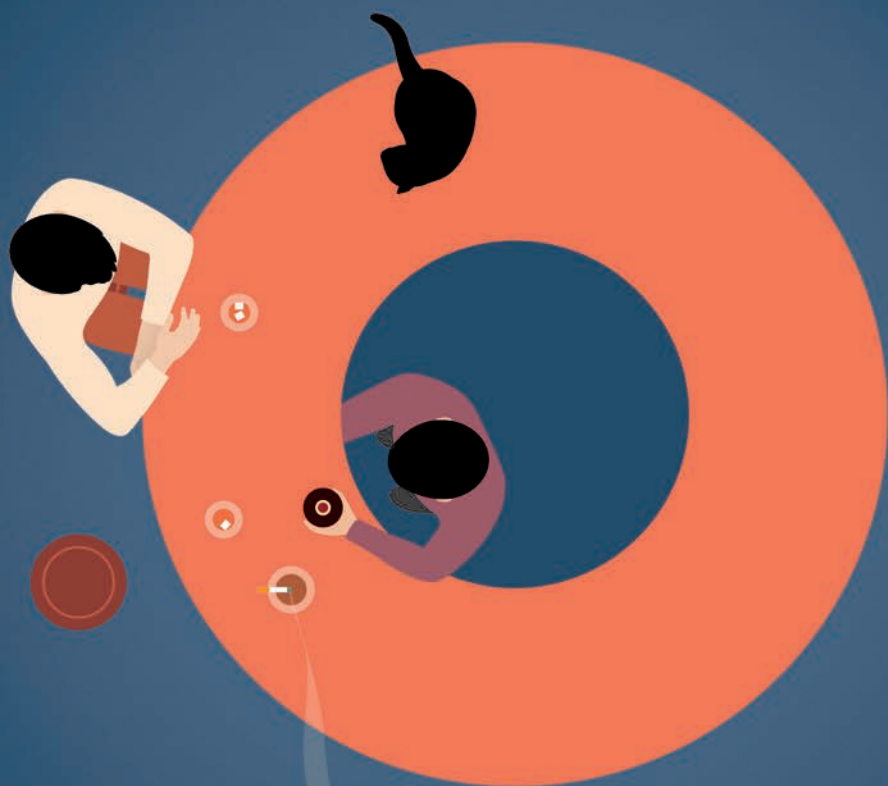

HARUKI MURAKAMI

ESCOLTA LA CANÇÓ DEL VENT

PINBALL 1973

Empúries

narrativa

Haruki Murakami
Escolta la cançó del vent

—

Pinball 1973

Traducció del japonès d'Albert Nolla

Editorial Empúries
Barcelona

Títol original: *Kaze no uta o kike /1973 Nen no pinbōru*

© Haruki Murakami, 2015

Originàriament publicat al Japó com a dues novel·les:
Kaze no uta o kike per Kodansha Ltd, Tòquio, el 1979 (© Haruki
Murakami, 1979) i *1973 Nen no pinbōru* per Kodansha Ltd, Tòquio,
el 1980 (© Haruki Murakami, 1980).

Primera edició: octubre del 2015

© de la traducció: Albert Nolla Cabellos, 2015

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Impressió: Limpergraf
DIPÒSIT LEGAL: B. 22.465-2015
ISBN: 978-84-16367-23-8

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor
qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions
establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español
de Derechos Reprográficos, www.cedro.org)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

El naixement de les novel·les de la taula de la cuina. Introducció a dues novel·les curtes	9
Escolta la cançó del vent	23
Pinball 1973	137

—L'escriptura perfecta no existeix. Tal com no existeix la desesperació perfecta.

Això m'ho va dir un escriptor que vaig conèixer per casualitat quan estudiava a la universitat. No vaig entendre fins molt més endavant el significat veritable d'aquestes paraules, però com a mínim em van oferir una mena de consol. L'escriptura perfecta no existeix.

Tot i així, sempre que em posava a escriure alguna cosa, em desesperava. L'abast de les coses sobre les quals podia escriure era massa limitat. Per exemple, potser podia escriure alguna cosa sobre els elefants, però després ja no sabia què dir dels domadors. Això és el que em passava.

Vaig arrossegar aquest dilema durant vuit anys... Vuit anys. És molt temps.

Evidentment, si estàs disposat a aprendre alguna cosa de tot el que t'envolta, fer-se vell no té per què ser tan dolorós. Això és el que diuen, si més no.

Des dels vint anys, m'he esforçat a viure seguint aquest principi. De resultes d'això, m'han estovat, m'han ensarronat i m'han mal interpretat, però alhora també he pogut viure moltes experiències estranyes. Molta gent ha vingut a explicar-me alguna cosa, ha passat per sobre meu com qui travessa un pont amb gran estrèpit i després ja no ha tornat. Durant tot aquest temps, jo m'he mantingut amb la boca ben tancada, sense explicar res a ningú. I d'aquesta manera he arribat al final de la vintena.

Ara ha arribat l'hora d'explicar la meva història.

Evidentment, això no vol dir que hagi resolt cap problema i, segurament, quan acabi d'explicar el que vull explicar, la situació continuarà sent la mateixa. Al capdavall, escriure no és un mètode d'autocuració, sinó un modest intent d'assolir-la.

Tanmateix, explicar una història amb sinceritat és molt difícil. Com més sincer intento ser, més endins de la foscor s'amaguen les paraules exactes.

Això no és cap excusa. He explicat la meva història tan bé com sóc capaç de fer-ho ara mateix. No vull afegir-hi res. Tot i així, també penso que, si tot va bé, pot ser que un dia, d'aquí a uns quants anys o unes quantes dècades, descobreixi que el meu jo s'ha salvat. I llavors els elefants tornaran a la planúria i jo podré explicar la història del món amb paraules molt més boniques que aquestes.

Moltes de les coses que sé sobre escriure les he après de Derek Hartfield. Potser quasi totes, hauria de dir. Dis-sortadament, Hartfield era un escriptor estèril en tots els sentits. Només llegint-lo, ja es veu. Tenia un estil enfarfegat, creava unes trames poc lligades i parlava de temes infantils. Tot i així, també era un d'aquells rars escriptors que poden brandar l'estil com si fos una arma. Penso que, pel que fa a l'actitud combativa, està a l'alçada d'escriptors coetanis d'ell com Hemingway o Fitzgerald. El que passa és que, per desgràcia, no va acabar de saber mai exactament contra què lluitava. Al capdavant, ser estèril ja és això.

Hartfield va mantenir aquesta batalla infructuosa durant vuit anys i dos mesos, i llavors es va morir. Un assolellat matí de diumenge del mes de juny de 1938, va saltar des de l'Empire State Building amb un retrat de Hitler a la mà dreta i un paraigua obert a l'esquerra. Igual que la seva vida, la seva mort no va despertar gaire interès.

La primera novel·la de Hartfield, que ja estava descatalogada, em va caure a les mans durant les vacances d'estiu de l'any que feia tercer de secundària, una època en què tenia tinya a l'entreuix. L'oncle que em va regalar aquell llibre va agafar un càncer de budell al cap de tres anys, i va morir després d'una llarga agonia, operat de tot arreu i amb tubs de plàstic ficats a totes les obertures. L'últim cop que el vaig veure, s'havia encongit i descolorit com un mico vell i murri.

En total tenia tres oncles. Un va morir als afores de Xangai, quan dos dies després que s'acabés la guerra va trepitjar una mina que ell mateix havia enterrat. L'únic dels tres que encara viu fa de mag pels balnearis de tot el Japó.

Hartfield va dir el que segueix sobre el tema d'escriure bé.

«La feina d'escriure consisteix a mesurar la distància que hi ha entre tu i les coses que t'envolten. El que necessites no és sensibilitat sinó un *regle*» (*Quin mal hi ha a sentir-se bé?*, 1936).

Jo vaig començar a mirar tímidament al meu voltant amb un regle a la mà l'any que Kennedy va ser assassinat, ja en fa quinze. Durant aquests quinze anys, m'he anat desempallegant d'una cosa darrere l'altra. Com un avió avariament que ha d'alleugerir el pes i es desfà de l'equipatge, dels seients i, finalment, de les pobres hostesses, al llarg d'aquests quinze anys m'he anat desfent de tot i no m'he posat pràcticament res a sobre.

No sabia dir si ha estat una decisió correcta o no. És cert que em noto més lleuger, però m'espanto de pensar què quedarà quan sigui gran i m'acosti a la mort. Quan m'hagin incinerat, de mi no en quedarà ni un sol os.

La meva àvia difunta sempre deia: «Els que tenen una ànima fosca només tenen somnis foscos. Els que tenen una ànima encara més fosca ni tan sols somien».

La nit que va morir, el primer que vaig fer va ser allargar el braç i tancar-li suaument les parpelles. En aquell mateix instant, el somni que havia tingut durant setanta-nou anys va desaparèixer en silenci, com un rui-

xat d'estiu que mulla el carrer. No en va quedar absolutament res.

Torno a parlar d'escriure. Amb això acabo.

Per a mi, escriure és una tasca d'allò més dolorosa. Puc estar tot un mes sense escriure ni una sola línia, o passar-me tres dies i tres nits seguits escrivint i després veure que tot el que he escrit no diu el que volia dir.

No obstant això, escriure també és una tasca divertida. Trobar sentit a la vida és molt més fàcil que no pas viure-la.

Diria que em vaig adonar d'aquest fet quan era adolescent, i em vaig quedar tan parat que em vaig passar tota una setmana sense parlar. Em semblava que, només que fos una mica espavilat, podia fer que el món anés com jo volia, que tots els valors canviessin i que el pas del temps s'alterés...

Malauradament, vaig tardar molt a adonar-me que allò era un parany. Quan per fi ho vaig entendre, vaig agafar una llibreta i vaig fer una ratlla al mig d'un full blanc. A l'esquerra hi vaig escriure les coses que havia guanyat, i a la dreta les que havia perdut. Em va ser impossible escriure tota la llista de les coses que havia perdut —de les que havia trepitjat, de les que havia abandonat feia temps, de les que havia sacrificat, de les que havia traït...

Entre les coses que intentem percebre i les que realment percebem hi ha un abís profund. De fet, aquest abís és tan fondo que, per molt llarg que sigui el regle que tenim, és impossible mesurar-lo. L'únic que puc es-

criure aquí és una llista. No és una novel·la, ni és literatura, ni tampoc és art. És tan sols una llibreta amb una ratlla al mig. Pot ser que hi hagi alguna lliçó per aprendre.

Si el que us interessa és l'art o la literatura, podeu llegir el que van escriure els clàssics grecs. Per crear art de debò és imprescindible l'esclavatge. A l'antiga Grècia, els esclaus conreaven els camps, cuinaven i remaven a les galeres, i, mentrestant, els ciutadans podien dedicar-se a escriure poesia o a resoldre problemes matemàtics sota el sol de la Mediterrània. L'art és això.

Si ets algú que remena la nevera a les tres de la matinada en una cuina silenciosa, només pots escriure d'aquesta manera.

I jo sóc així.

2

Aquest relat comença el 8 d'agost de 1970, i s'acaba divuit dies després, és a dir, el 26 d'agost del mateix any.

3

—Que se'n vagin a la merda, els rics! —va cridar en Rata, mirant-me abatut i amb les mans sobre la barra.

Potser ho va cridar al molinet de cafè que hi havia al meu darrere. Estàvem asseguts de costat a la barra, de

manera que no tenia cap motiu per aixecar la veu d'aquella manera. Sigui com sigui, quan va acabar de cridar, va assaborir la cervesa com sempre, amb aire satisfet.

Ningú del nostre voltant no va parar atenció als seus crits. De fet, el bar era petit i estava tan ple que tothom parlava tan fort com ell. Semblava l'escena d'un vaixell que està a punt d'enfonsar-se.

—Són com paparres —va dir en Rata, fent que no amb el cap com si li fes angúnia—. Aquesta gent no saben fer res sols. Quan els veig la cara, em vénen arcades.

Jo vaig assentir en silenci, sense apartar els llavis de la vora prima del got de cervesa. Després de dir això, en Rata es va posar a observar els seus dits llargs, que anava tombant sobre la barra, com si els acostés a una foguera. Jo vaig mirar al sostre. La conversa no continuaria fins que no s'hagués inspeccionat tots deu dits. Sempre ho feia així.

En Rata i jo vam passar aquell estiu com posseïts, bevent prou cervesa per omplir una piscina de vint-i-cinc metres i pelant prou cacauets per cobrir el terra del Jay's Bar amb un gruix de cinc centímetres. Si no ho haguéssim fet, no hauríem pas sobreviscut a l'avorriment d'aquell estiu.

Quan l'avorriment es feia insuportable, jo em passava hores mirant el gravat esgrogueït pel fum del tabac que hi havia penjat darrere la barra del Jay's Bar. Em semblava que aquell dibuix, que era com una imatge del test de Rorschach, representava un parell de micos verds

asseguts l'un davant de l'altre passant-se un parell de pilotes de tennis desinflades.

Quan l'hi vaig dir, en Jay, el cambrer, es va quedar mirant el gravat.

—Ara que ho dius, potser sí —va fer, sense gaire entusiasme.

—Què deu simbolitzar? —li vaig preguntar.

—El mico de l'esquerra ets tu —va dir en Jay— i el de la dreta sóc jo. Jo et passo una cervesa i tu em passes els diners.

Vaig fer un glop de cervesa, admirat.

—Em vénen arcades —va repetir en Rata quan es va haver mirat tots els dits.

No era la primera vegada que en Rata deia penjaments dels rics. Realment no els suportava. A casa seva ho eren força, però, sempre que l'hi recordava, ell deia que no en tenia cap culpa. A vegades (normalment quan havíem begut massa cervesa) li deia que no era veritat, que sí que era culpa seva, però després sempre em sentia malament. I és que en Rata tenia part de raó.

—Saps per què no m'agraden els rics? —va continuar en Rata aquella nit. Era la primera vegada que la conversa arribava tan lluny.

Vaig fer que no amb el cap.

—Parlant clar, perquè no pensen res. Són incapaços de gratar-se el cul si no tenen un regle i un lot.

En Rata tenia la mania de dir sempre «parlant clar».

—Ah, sí?

—Sí. Són incapaços de pensar res important. Només fan veure que pensen... Saps per què?

—No. Per què?

—Doncs perquè no els cal. Evidentment, per fer-se ric es necessita una mica de cap, però per continuar sent-ho no es necessita res. De la mateixa manera que un satèl·lit espacial no necessita gasolina. Només cal anar fent voltes al mateix lloc. Però jo no sóc així, i tu tampoc. Per viure hem de continuar pensant. Des de quin temps farà demà, fins a la mida del tap de la banyera. No és així?

—Sí —vaig dir.

—Doncs això.

Quan va acabar de dir el que volia dir, es va treure un mocador de paper de la butxaca i es va mocar amb desgana. Jo no sabia fins a quin punt parlava seriosament.

—Al final, però, tots ens morirem —vaig provar de dir.

—És veritat. Un dia o altre tots ens morirem. Però encara hem de viure cinquanta anys i, parlant clar, viure cinquanta anys havent de pensar tantes coses és molt més cansat que viure'n cinc mil sense haver de pensar res. No és així?

Tenia tota la raó.

Havia conegut en Rata feia tres anys. Era la primavera de l'any que havíem començat la universitat, i tots dos

anàvem beguts. Per això no recordo com vam acabar tots dos dins el seu Fiat 600 negre a les quatre de la matinada. Potser teníem algun amic en comú.

Sigui com sigui, tots dos anàvem torrats i, per acabar-ho d'adobar, l'agulla del comptakilòmetres marcava més de vuitanta. Va ser un autèntic miracle que, després de travessar la bardissa ben podada del parc, d'aplanar les azalees i d'encastar el cotxe en un pilar de pedra, tots dos en sortíssim il·lesos.

Quan em vaig recuperar del xoc, vaig obrir la porta abonyegada amb una puntada de peu i vaig sortir a inspeccionar els danys. A la graella del davant hi havia un bony que feia la forma exacta de la columna, i el capó havia sortit projectat fins a deu metres més enllà, davant la gàbia dels micos, que s'havien despertat en sec i estaven enfurismats.

En Rata tenia les dues mans posades al volant i estava inclinat endavant, no pas perquè estigués ferit, sinó perquè estava vomitant al tauler la pizza que s'havia menjat feia una hora. Em vaig enfilem al sostre del cotxe i el vaig mirar pel sostre solar.

—Estàs bé?

—Sí. Però he begut una mica massa. He vomitat i tot.

—Pots sortir?

—Estira'm.

En Rata va parar el motor, es va ficar a la butxaca el paquet de tabac que tenia al tauler, em va agafar la mà i va sortir a poc a poc. Ens vam quedar asseguts al sostre del Fiat, mirant el cel que començava a clarejar i fumant en silenci. No sé per què, em vaig recordar d'una pel-

lícula de guerra on sortia Richard Burton. No tinc ni idea de què pensava en Rata.

—Ei, hem estat de sort, eh? —va dir en Rata al cap de cinc minuts—. Mira. Ni una rascada. T'ho pots creure?

Jo vaig assentir.

—Però el cotxe ha quedat trinxat.

—No pateixis. Un cotxe sempre te'l pots comprar. La sort, en canvi, no es compra amb diners.

Me'l vaig mirar una mica sorprès.

—Ets ric o què?

—Això sembla.

—Doncs que bé.

Ell no va respondre, però va fer uns quants cops que no amb el cap, contrariat.

—Sigui com sigui, hem estat de sort.

—Tens raó.

En Rata va apagar la cigarreta amb el taló de la vamba i la va llançar cap a la gàbia dels micos.

—Escolta, i si fem un equip? Segur que triomfem.

—I com comencem?

—Bevent cervesa.

Vam comprar sis llaunes en una màquina expenedora que hi havia allà a prop, vam baixar caminant fins a la platja, ens vam estirar a la sorra i ens vam beure les cerveses. Quan ens les vam acabar, vam mirar el mar. Feia un temps magnífic.

—Pots dir-me Rata —va dir ell.

—Com és que tens aquest nom?

—No me'n recordo. Ja fa molt temps. Al principi em molestava, però ara ja no. T'acostumes a tot.

Vam llençar les llaunes buides al mar, ens vam repen-

jar a l'escullera, ens vam tapar fins a dalt amb els abrics i vam dormir una hora. Quan em vaig despertar, estava ple d'una estranya vitalitat. Era una sensació molt curiosa.

—Podria córrer cent quilòmetres —vaig dir a en Rata.

—Jo també —va dir ell.

Però el que vam haver de fer va ser pagar a l'ajuntament els desperfectes del parc, a tres anys i amb interessos.

5

En Rata no llegia mai cap llibre. No el vaig veure passar mai la vista per res que no fossin diaris esportius o correu publicitari. Quan a vegades jo llegia algun llibre per passar l'estona, ell em mirava estranyat, com una mosca observant una pala.

—Com és que llegeixes llibres?

—Com és que beus cervesa? —li vaig respondre sense mirar-lo, mentre anava fent mossos d'amanida i de sorell en vinagre. En Rata es va quedar una bona estona pensant.

—El que té de bo la cervesa —va dir al cap de cinc minuts— és que marxa tota pixant. És com una doble eliminació a l'última base. No en queda res.

Es va quedar mirant com menjava.

—Com és que sempre llegeixes llibres?

Em vaig fer tirar avall l'últim bocí de sorell amb un

glop de cervesa i vaig apartar els plats. Llavors vaig agafar *L'educació sentimental* i en vaig passar unes quantes pàgines.

—Perquè Flaubert ja és mort.

—Així, no llegeixes llibres d'autors vius?

—Els autors vius no valen la pena.

—Per què?

—Perquè em fa l'efecte que als autors morts els ho puc perdonar tot —vaig respondre, tot mirant una reemissió de *Route 66* al televisor portàtil que hi havia darrere la barra. En Rata es va tornar a quedar pensarós.

—Escolta, i què passa amb els vius? No els ho pots perdonar tot?

—No ho sé. No ho he pensat mai seriosament. Però, si hagués de dir alguna cosa, segurament seria així. No crec que pugui perdonar-los.

En Jay va venir i ens va deixar dues cerveses més al davant.

—I què faries, si no poguessis perdonar-los?

—M'adormiria abraçat al coixí.

—És estrany —va dir en Rata, fent que no amb el cap—. Jo no en tinc ni idea.

Li vaig omplir el got de cervesa, però ell es va quedar pensant una estona, mig arrupit.

—L'últim llibre que vaig llegir va ser l'estiu passat —va dir finalment—. N'he oblidat el títol i l'autor. Fins i tot he oblidat per què vaig llegir-lo. Sigui com sigui, era una novel·la escrita per una dona. La protagonista era una dissenyadora de moda famosa, d'uns trenta anys, que estava convençuda que tenia una malaltia incurable.

—Quina malaltia?

—No ho sé. Potser càncer. Hi ha cap altra malaltia incurable? Bé... el cas és que la noia va a un lloc d'estiueig a la costa i es passa el dia masturbant-se. Ho fa al bany, al bosc, al llit, dins el mar, a tot arreu.

—Dins el mar?

—Sí... T'ho pots creure? Quina necessitat hi ha d'escriure això en una novel·la? Hi ha moltes coses més per escriure, no?

—Segurament.

—A mi no em van, aquestes novel·les. Em fan vomitar.

Jo vaig assentir.

—Si jo escrivís, ho faria molt diferent.

—Per exemple?

En Rata va pensar mentre passava la punta del dit per la vora del got.

—A veure, què et semblaria això? Vaig amb un vaixell i s'enfonsa al mig de l'oceà Pacífic. Jo m'agafó a un flotador i em quedo allà tot sol, surant al mar i mirant els estels. És una nit clara i tranquil·la. I llavors veig que s'acosta nedant una noia que també va agafada a un flotador.

—Guapa?

—És clar.

Vaig fer un glop de cervesa.

—És una mica ridícul —vaig dir, fent que no amb el cap.

—A veure, que encara no estic. Llavors ens posem a parlar, surant l'un al costat de l'altre al mig del mar. Parlem del passat i del futur, de les nostres aficions, de les noies amb qui he dormit, de programes de la tele, de què

vam somiar la nit passada, de coses així. I llavors comencem a beure cervesa.

—Ei, un moment. Es pot saber d'on ha sortit la cervesa?

En Rata va pensar un moment.

—Està surant a l'aigua —va dir—. Són unes llaunes que han sortit de la cuina del vaixell. També hi ha llaunes de sardines. Pot ser?

—Sí.

—Al cap de poc es fa de dia. «I ara què fem?», em pregunta la noia. «Jo nedaré cap allà. Pot ser que hi hagi una illa», diu. Però també pot ser que no n'hi hagi cap. «Quedem-nos aquí bevent cervesa», li dic. «Segur que ve un avió a salvar-nos». Però la noia decideix marxar sola.

En Rata va sospirar i va fer un glop de cervesa.

—La noia neda dos dies i dues nits i al final arriba a una illa. Jo em quedo allà ressacós i em salva un avió. I llavors, uns quants anys més tard, ens trobem per casualitat en un petit bar d'un barri de Tòquio.

—I torneu a beure cervesa?

—No és trist?

—Potser sí —vaig dir.

6

La novel·la d'en Rata tenia dues coses positives. La primera era que no hi havia cap escena de sexe i la segona, que no hi moria ningú. Encara que els deixis estar, tots els homes es moren i dormen amb dones. És així.

—Creus que em vaig equivocar? —pregunta la noia.

En Rata beu un glop de cervesa

—Parlant clar, tots ens equivoquem —respon, fent que no amb el cap a poc a poc.

—Què t'ho fa pensar?

En Rata sospira i es passa la llengua pel llavi superior. No sap com respondre.

—Vaig nedar cap a l'illa fent un esforç tan gran que em semblava que els braços em marxarien de lloc. Em feien tant mal que em pensava que em moria. I saps què vaig pensar tota l'estona? Que tu tenies raó i jo m'havia equivocat. Em preguntava com podia ser que jo hagués de patir tant i tu t'estiguessis allà surant sense fer res.

La noia fa un lleu somriure i es prem el voltant dels ulls, com si estigués apesurada. En Rata es remena les butxaques. Després de tres anys, té unes ganes boges de fumar.

—Hauries volgut que em morís?

—Una mica sí.

—Només una mica?

—...No me'n recordo.

Tots dos es queden en silenci. En Rata troba que ha de dir alguna cosa.

—Ja se sap: no tothom neix igual.

—Qui ho va dir, això?

—John F. Kennedy.

De petit era molt reservat. Els pares estaven tan amoïnats que em van dur a la consulta d'un psiquiatre que coneixien.

La casa d'aquest psiquiatre estava penjada en un turó davant el mar. Vaig seure al sofà d'una sala d'espera molt assolellada, i una elegant dona de mitjana edat em va servir un suc de taronja fred i un parell de dònuts. Em vaig beure el suc i em vaig menjar mig dònut procurant que no em caigués gens de sucre a la falda.

—Vols més suc? —em va demanar el doctor. Jo vaig fer que no amb el cap. Érem ell i jo sols, asseguts davant per davant. A la paret del fons hi havia penjat un retrat de Mozart, que em fitava amb uns ulls acusadors, com un gat vergonyós.

—Hi havia una vegada una cabra que tenia molt bon cor —va dir el doctor. Era un bon començament. Vaig tancar els ulls i vaig intentar imaginar-me una cabra amb molt bon cor.

—Aquella cabra duia sempre un rellotge d'or molt pesant penjat al coll, i voltava pertot arreu esbufegant sense parar. Però és que, a més de pesar tant, aquell rellotge no funcionava. Un dia, el conill, que era amic de la cabra, li va dir: «Escolta, cabra, com és que sempre vas amb aquest rellotge espatllat penjat al coll? És molt pesant i no serveix de res, no?». «Tens raó, pesa molt», va respondre la cabra. «Però ja hi estic acostumada. Al pes i al fet que no funcioni».

El doctor va fer un glop de suc de taronja i em va

mirar amb un somriure. Jo vaig esperar que continués.

—El dia de l'aniversari de la cabra, el conill li va regalar una capseta amb un llaç molt bonic. A dins hi havia un rellotge nou tot brillant, molt lleuger i que, a més, funcionava. La cabra se'l va penjar al coll tota contenta i va anar a ensenyar-lo a tothom.

La història es va acabar de sobte en aquell punt.

—Tu ets la cabra —va dir el doctor—, jo sóc el conill i el rellotge és el teu cor.

Em vaig sentir enganyat, però no vaig tenir altre remei que assentir amb el cap.

A partir d'aquell dia, cada diumenge a la tarda agafava el tren i l'autobús per anar a casa d'aquell psiquiatre, on seguia el tractament tot menjant braç de gitano de cafè, pastís de poma, creps americanes o croissants untats amb mel. Hi vaig anar un any i de resultes vaig haver de començar a anar al dentista.

—La civilització és comunicació —va dir un dia el doctor—. Allò que no s'expressa no existeix. Em sents? Zero. Imagina't que tens gana. L'únic que has de fer és dir: «Tinc gana». Llavors jo et dono una galeta. Te la pots menjar. [Jo agafava una galeta.] Si no dius res, no hi ha galeta. [El doctor amagava el plat de galetes sota la taula, com si em volgués fer la guitza.] Zero. Ho entens, oi? Ara tu no vols parlar. Però tens gana. Ho vols dir sense fer servir paraules. Com un joc de mímica. Va, prova-ho.

Em vaig posar les mans a la panxa i vaig fer cara de dolor. El doctor va riure.